

gro-up

kinderopvang

Inclusieve Kinderopvang

Gebiedsplan Haagse Hout

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Visie	5
3. Omschrijving van het gebied	6
4. Sociale kaart Haagse Hout	10
5. Uitdagingen	12
6. Verbinding met bestaande initiatieven	14
7. Kansen en aanbevelingen	15
8. Bronnen en deelnemers	20

1 Inleiding

Kinderen tussen de 2 en 6 jaar met extra ondersteuningsbehoeften vinden niet altijd een passende plek binnen de reguliere kinderopvang. Door wachtlijsten in de jeugdhulp kunnen zij vaak ook niet direct terecht bij formele zorgvoorzieningen. Dit heeft tot gevolg dat sommige kinderen (deels) thuis komen te zitten of met een ontwikkelingsachterstand aan het basisonderwijs beginnen. Wanneer zij wel binnen de reguliere kinderopvang blijven, blijkt het vaak een uitdaging om hen de begeleiding en zorg te bieden die zij nodig hebben. Dit kan niet alleen hun eigen ontwikkeling beperken, maar ook ten koste gaan van de aandacht voor de rest van de groep en de werkdruk van medewerkers verhogen.

Om deze kinderen beter te ondersteunen, heeft de gemeente Den Haag een onderzoek laten uitvoeren naar mogelijkheden om de reguliere kinderopvang – eventueel in combinatie met voorschoolse educatie – meer inclusief te maken. Het uitgangspunt van inclusieve kinderopvang is dat kinderen met en zonder extra ondersteuningsbehoeften samen kunnen opgroeien, spelen en leren in dezelfde omgeving. Daarbij staat gelijkwaardigheid centraal: ieder kind mag meedoen, ongeacht achtergrond, beperking of ondersteuningsvraag. Het gaat om een pedagogische visie waarin diversiteit als een verrijking wordt gezien en waarin opvangorganisaties samenwerken met ouders, onderwijs en zorg om ieder kind passend te ondersteunen.

Dit gebiedsplan is onderdeel van de daaropvolgende pilot *'Inclusieve Kinderopvang'*. In twaalf gebieden in Den Haag, waaronder Haagse Hout, wordt onderzocht en uitgewerkt hoe opvang en ondersteuning beter kunnen worden afgestemd op kinderen met aanvullende ondersteuningsbehoeften. Daarbij is het doel om ontwikkel- en onderwijskansen te vergroten door:

- **Vroegtijdige signalering** van ondersteuningsbehoeften,
- **Versterkte samenwerking** tussen opvang, onderwijs en zorg,
- En **professionalisering** van pedagogisch professionals in het omgaan met diversiteit en ondersteuningsbehoeften.

Binnen dit gebiedsplan brengen wij de kenmerken van Haagse Hout in kaart: de demografische samenstelling, de bestaande voorzieningen en de ketenpartners die hierin actief zijn. Ook benoemen we kansen voor nauwere samenwerking en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Verder schetsen we mogelijke oplossingsrichtingen voor de reguliere kinderopvang om beter in te spelen op kinderen met extra ondersteuningsbehoeften. **Wij richten ons in opdracht van de gemeente Den Haag binnen dit gebiedsplan uitsluitend op kinderen tussen de 2 en 6 jaar oud, die met extra tijd, ondersteuning en aanmoediging goed meekomen binnen de reguliere groepssetting.** (Innovatie013, 2023). In het onderzoek van Innovatie013 wordt deze doelgroep gedefinieerd als 'Categorie 2', en daarmee onderscheidt deze doelgroep zich van 'Categorie 3', kinderen met een zwaardere ondersteuningsbehoefte die structureel een vorm van groepsbehandeling nodig hebben. In de in 2025 verschenen handreiking 'Op weg naar Inclusieve Kinderopvang' wordt er gesproken over verschillende niveaus, waarbij 'Categorie 2' lijkt overeen te komen met 'Niveau 2'. Hier spreken we van 'Basisondersteuning met een plus', kinderen die kunnen deelnemen aan de reguliere opvang maar op onderdelen of specifieke momenten bijzondere aandacht of ondersteuning nodig hebben. (Simone den Hollander, 2024)

Met dit plan zetten we een belangrijke stap richting een **duurzaam inclusieve kinderopvang**, waarin ieder kind – ongeacht ondersteuningsbehoefte – de kans krijgt zich optimaal te ontwikkelen in een veilige, stimulerende en gelijkwaardige omgeving. Daarmee dragen we niet alleen bij aan de ontwikkeling en het welzijn van het individuele kind, maar ook aan een samenleving waarin diversiteit en inclusie vanzelfsprekend de norm zijn. Het proces om te komen tot dit gebiedsplan is nadrukkelijk een gezamenlijke inspanning geweest. Als kartrekker heeft gro-up nauw samengewerkt met de andere kartrekkers JongLeren en Dak/2Samen.

Juist door samen op te trekken, hebben we een uniforme werkwijze kunnen hanteren en de uitgangspunten van inclusieve kinderopvang vanuit meerdere invalshoeken kunnen belichten. Deze gezamenlijke aanpak laat zien dat we niet alleen de noodzaak van inclusieve kinderopvang onderschrijven, maar ook bereid zijn om verantwoordelijkheid te nemen en elkaar te versterken in het realiseren ervan.

De kracht van dit plan ligt dan ook niet alleen in de inhoudelijke lijnen die zijn uitgewerkt, maar vooral in de **breed gedeelde ambitie en samenwerking**. Door onze kennis, ervaring en netwerken te bundelen, vergroten we de slagkracht en de kans op succes. Dit onderstreept dat inclusieve kinderopvang geen verantwoordelijkheid van één organisatie is, maar een gezamenlijke opdracht die vraagt om partnerschap, afstemming en duurzame inzet.

2. Visie

Passende kinderopvang gaat over het bieden van zorg die aansluit bij de individuele behoeften van elk kind, gericht (individueel) maatwerk en aanpassing aan individuele behoeften. Inclusieve kinderopvang gaat een stap verder: er wordt niet alleen passende zorg geboden, maar er is een actief streven naar een omgeving waarin alle kinderen, ongeacht hun achtergrond, capaciteiten of beperkingen, samen kunnen leren en spelen. Kinderen worden thuisnabij opvang geboden, zo gewoon mogelijk en zoveel mogelijk binnen de reguliere instellingen, dus binnen de reguliere groepen kinderopvang. Elk kind moet binnen het reguliere opvangstelsel mee kunnen doen. Er wordt gestreefd naar volledige integratie en gelijkwaardigheid van alle kinderen.

De visie van de Haagse kinderopvanglocaties in Haagse Hout binnen deze opdracht is dat elke kinderopvanglocatie ruimte biedt aan kinderen tussen de 2 en 6 jaar, ongeacht ondersteuningsbehoeften vallend binnen de kaders van niveau 2 (basisondersteuning met een plus) (Op weg naar inclusieve kinderopvang, 2024), **in samenwerking met ouders en ketenpartners in de wijk.**

Alle ketenpartners (inclusief ouders) zijn onderdeel van de zogenaamde 'pedagogische basis'. Op basis van het werk van De Winter (BRON: *Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding*, M. de Winter (2011) stelt het Nederlands Jeugd Instituut (2022) de volgende definitie van de 'pedagogische basis': 'De pedagogische basis is het deel van de sociale basis dat bijdraagt aan het opgroeien, het opvoeden en de ontwikkeling van kinderen en jongeren. De pedagogische basis wordt gevormd door contacten tussen mensen onderling, hun sociale relaties en de verbinding met wat er in hun leefomgevingen aanwezig is:

Pedagogische sociale relaties bestaan tussen kinderen en ouders, formele en informele medeopvoeders, die reageren, reflecteren en anticiperen op de ontwikkelbehoefte. In een sterke pedagogische basis is de interactie alert en respectvol. Pedagogische leefomgevingen, zowel fysiek als online, bestaan uit voorzieningen, diensten en plekken waar ouders, opvoeders, kinderen en jongeren gebruik van maken. In een sterke pedagogische basis zijn deze leefomgevingen dienstbaar aan en op complementaire wijze afgestemd op behoeften en vragen rondom opgroeien en opvoeden. Hoe meer kinderen en ouders kunnen leren van die contacten, relaties en omgevingen, hoe groter hun pedagogische rijkdom. Vooral de kwaliteit van ontmoetingen draagt daaraan bij.'

Hoe sterker deze basis, hoe beter vragen en problemen die bij opgroeien horen, in het gewone leven kunnen worden opgepakt (zie VNG et al., 2022). Door de onderlinge relaties en daarmee de pedagogische basis te versterken draagt het gebiedsplan bij aan het creëren van een meer inclusieve omgeving binnen de kinderopvang, gericht op de doelgroep zoals hierboven beschreven.

Doelstellingen:

- Elk kind is welkom en krijgt gelijke ontwikkelkansen;
- Professionals beschikken over kennis en vaardigheden rond inclusieve opvang en zijn in staat om de juiste begeleiding te bieden aan kinderen met extra ondersteuningsbehoeften.
- Ouders voelen zich welkom, begrepen en betrokken – ongeacht taal, opleiding of achtergrond.
- Er is een sluitende keten tussen kinderopvang, jeugdhulp, CJG en onderwijs.

3. Omschrijving van het gebied

Haagse Hout bestaat uit drie wijken, Bezuidenhout, Benoordenhout en Mariahoeve & Marlot. Er wonen ongeveer 50.000 mensen in Haagse Hout. Hoewel het stadsdeel als geheel bekendstaat om zijn groene omgeving en relatief hoge leef kwaliteit, zijn de wijken onderling behoorlijk divers. Benoordenhout wordt over het algemeen gezien als een van de meest welvarende wijken in Den Haag, Bezuidenhout laat een meer gemengd beeld zien waarbij er ook duidelijke verschillen zijn tussen West en Oost/Midden Bezuidenhout. Bij Mariahoeve & Marlot is er sprake van een grote interne tegenstelling: sociale huur en diversiteit in Mariahoeve versus Marlot met voornamelijk hoge inkomens en veel koopwoningen met een hoge woningwaarde. Het stadsdeel ligt in het noordoosten van Den Haag. Het staat bekend als een groen stadsdeel met veel parken en landgoederen, zoals Clingendael, Haagse Bos en Arendsdorp. Door de nabijheid van internationale organisaties en ambassades is het ook populair onder expats, vooral in Benoordenhout.

Demografie

Bezuidenhout is de grootste wijk, gevolgd door Benoordenhout en Mariahoeve & Marlot. Deze laatste twee wijken zijn ongeveer gelijk qua inwonersaantallen (beide rond de 15.000). De bevolking in Benoordenhout bestaat voor een groot gedeelte uit ouderen, maar er zijn ook professionals en expats te vinden vanwege de nabijheid van internationale organisaties en ambassades. Het aantal eenpersoonshuishoudens in Haagse Hout is groot, namelijk 51,8%. 17% is samenwonend met kind(eren) en slechts 6,5% is een eenoudergezin. In Benoordenhout is het aantal gezinnen met kinderen het hoogst en in Mariahoeve & Marlot vind je de meeste eenoudergezinnen. Als we kijken naar het gemiddelde inkomen kunnen we stellen dat er grote verschillen zijn tussen de 3 wijken. Zo laat Benoordenhout zien dat het grootste gedeelte van de inwoners een hoog inkomen heeft, terwijl in Mariahoeve & Marlot meer dan 50% van de inwoners een laag inkomen heeft. Er is een significant verschil in inkomensniveau tussen de buurten Mariahoeve en Marlot, met Marlot als een van de rijkste buurten en Mariahoeve met (een stuk) lagere inkomens. Dit benadrukt de sociaaleconomische ongelijkheid. In de buurten Landen, Horsten, Kampen, Burgen is sprake van bestaansonzekerheid, waarbij de beschikbare hulp niet altijd (goed) gevonden wordt. Bezuidenhout daarentegen laat zien dat de meeste inwoners een middeninkomen hebben maar kent verschillende sociaal-maatschappelijke uitdagingen die vooral wisselen per buurt.

Voorzieningen

In het gehele stadsdeel bevinden zich 31 centra voor dagopvang en 26 centra voor buitenschoolse opvang. In de kinderopvang zijn er 1.280 kindplaatsen en in de buitenschoolse opvang zijn dat er 1.343. Cijfers over de jaren heen laten zien dat het aantal kindplaatsen op de kinderopvang iets af lijkt te nemen en het aantal binnen de buitenschoolse opvang neemt juist toe. Naast de kinderopvangcentra bevindt zich ook een relatief klein percentage kinderen zich bij een gastouder. Dit gaat om 110 kinderen voor de dagopvang en 110 kinderen voor de buitenschoolse opvang. 11 centra voor dagopvang in Haagse Hout bieden VE (voorschoolse educatie) aan. VE richt zich op jonge kinderen (2,5 tot 4 jaar) die extra ondersteuning nodig hebben bij hun ontwikkeling. Het doel is om achterstanden te voorkomen of weg te werken, zodat zij een goede start kunnen maken op de basisschool en sluit daarmee aan bij de visie op Inclusieve Kinderopvang. VE richt zich onder andere op de taalontwikkeling, maar ook op andere gebieden, zoals ontluikende geletterdheid en gecijferdheid, motorische ontwikkeling en sociaal-emotionele ontwikkeling. Vanaf 1 januari 2024 kunnen Haagse kinderen woonachtig in Haagse Hout tussen 2,5 en 4 jaar, die een verwijzing hebben van het CJG (Centrum Jeugd en Gezin) gratis gebruik maken van de voorschool, voor 16 uur per week.

Een gestructureerd VE-aanbod kan een belangrijke schakel zijn binnen Inclusieve Kinderopvang, doordat het ontwikkelingsgerichte activiteiten biedt die tegemoetkomen aan diverse behoeften binnen één groep. Dankzij de modulaire opbouw en focus op taal, sociaal-emotioneel leren en differentiatie kan VE bijdragen aan een pedagogisch klimaat waarin ook kinderen met ondersteuningsbehoeften zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Dit voorkomt dat zij thuis komen te zitten of met een achterstand starten op school en bevordert een soepele overgang naar het primair onderwijs, terwijl het pedagogisch team de juiste handvatten krijgt om alle kinderen binnen de groep passend te ondersteunen. Het gratis aanbieden van de voorschool vergroot de toegankelijkheid voor ouders, echter bestaat ook het risico dat niet iedere ouder gebruik maakt van dit aanbod. Soms staan ouders er niet voor open, of spelen er andere redenen een rol waardoor ouders geen gebruik maken van het VE-aanbod.

Benoordenhout kent 6 basisscholen, Bezuidenhout en Mariahoeve & Marlot beide 4. Daarnaast is er in Benoordenhout een school voor Speciaal Onderwijs, de Bernardusschool SO.

De basisscholen die zich bevinden in Haagse Hout zijn:

Benoordenhout	Bezuidenhout	Mariahoeve&Marlot
Montessorischool Waalsdorp	Nutsschool Bezuidenhout	Katholieke basisschool John F. Kennedy
Paschalisschool	Rooms-katholieke basisschool Liduina	Openbare basisschool de Leeuwerikhoeve
Oranje Nassauschool voor Christelijk Basisonderwijs	Basisschool van Hoogstratenschool	Christelijke basisschool Waalse Louise de Coligny
Openbare basisschool Benoordenhout	Kindcentrum Wondersteboven	Kindcentrum Diamant
Wolters		
HSV International Primary School		

Verschillende scholen binnen Haagse Hout richten zich op het creëren van Inclusief Onderwijs. Inclusief onderwijs is onderwijs waarbij alle kinderen en jongeren toegang hebben tot een inclusieve leeromgeving. Dichtbij huis, waar iedereen meetelt, meedoet en gelijkwaardig is. In deze omgeving ontwikkelen zij zich samen en leren zij samen. Hierdoor worden de kansen voor kinderen en jongeren vergroot. Inclusief onderwijs draagt, net zoals Inclusieve Kinderopvang, bij aan een inclusievere samenleving. Tot en met 2025 zet de overheid zich met betrokken partijen in om voorlopers te ondersteunen, kennis op te bouwen en delen en inclusief onderwijs te ondersteunen. Na 2025 worden de noodzakelijke voorwaarden gerealiseerd en de (wettelijke) kaders aangepast. Het doel is dat veel scholen in 2035 de overgang naar inclusief onderwijs hebben gemaakt. Meer informatie over de scholen in Haagse Hout is terug te vinden op de website www.scholenopdekaart.nl.

Onderwijskansen en jeugdhulp

530 peuters en basisschoolleerlingen hebben het grootste risico op onderwijsachterstand, dit komt neer op 12%. Het gemiddelde voor geheel Den Haag ligt een stuk hoger, namelijk 26%. Onderwijsachterstanden worden sterk beïnvloed door sociaaleconomische factoren, waaronder het opleidingsniveau van ouders en deelname aan voorschoolse educatie. In Haagse Hout zijn voorzieningen als Integrale Kind Centra (IKC) of voor- of vroegschoolse opvang (VVE) aanwezig in de wijk. Echter: niet alle kinderen maken er gebruik van; drempels blijven bestaan. Het opleidingsniveau van de inwoners in Haagse Hout is voornamelijk hoog (56%), gevolgd door middelbaar (25%) en laag (19%). Dit zou betekenen dat het grootste gedeelte van de ouders in Haagse Hout hoogopgeleid zou zijn.

De cijfers over jeugdhulp laten zien dat het grootste gedeelte van de kinderen die jeugdhulp ontvangt in Haagse Hout tussen de 4 tot 12 jaar is. Ook op dit gebied zijn weer grote verschillen zichtbaar als we kijken naar de 3 wijken. Zo is in Mariahoeve & Marlot de aanvraag voor jeugdhulp binnen elke leeftijdscategorie het grootst. 80 kinderen tussen de 0 en 4 jaar ontvangen jeugdhulp in deze wijk, ten opzichte van 10 kinderen in Benoordenhout en 31 kinderen in Bezuidenhout. Professionals die betrokken zijn bij dit gebiedsplan herkennen zich in dit beeld, waarbij zij unaniem aangeven dat gezinnen en kinderen in Mariahoeve & Marlot het vaakst zwaardere ondersteuningsbehoeften lijken te ontwikkelen, waardoor zij uiteindelijk toch doorstromen richting jeugdhulp.

Ondersteuningsbehoeften

De professionals uit de kinderopvang die hebben deelgenomen aan de bijeenkomsten voor het opstellen van dit gebiedsplan, geven unaniem aan dat er een duidelijke groei zichtbaar is in het aantal kinderen met ondersteuningsbehoeften. Hoewel er verschillen bestaan tussen de wijken en de populatiesamenstelling, worden met name in Mariahoeve en Marlot serieuze zorgen geuit over de haalbaarheid om binnen de reguliere kinderopvang voldoende ondersteuning te kunnen bieden.

Volgens de inschatting van pedagogisch professionals en andere betrokken ketenpartners heeft naar schatting circa 80% van de kinderen die momenteel in de reguliere opvang verblijven één of meerdere ondersteuningsbehoeften die passen binnen categorie 2.

Veelvoorkomende ondersteuningsbehoeften

1. *Taal- en spraakontwikkeling*
 - De meest genoemde ondersteuningsbehoefte betreft de taal- en spraakontwikkeling.
 - Naast taalachterstanden spelen communicatieproblemen met ouders een belangrijke rol. Door taalbarrières verlopen gesprekken soms moeizaam en worden zorgen niet altijd tijdig of voldoende bespreekbaar gemaakt. Informatie gaat hierdoor verloren of wordt onvoldoende begrepen.
2. *Spel en stimulering in de thuissituatie*
 - Een tweede aandachtspunt is het gebrek aan voldoende stimulering thuis.
 - Professionals signaleren dat ouders niet altijd openstaan voor adviezen over het ondersteunen van de ontwikkeling van hun kind.
 - Er zijn zorgen dat kinderen te weinig spelervaring opdoen, mede door veelvuldig gebruik van tablets, telefoons of televisie. Dit heeft gevolgen voor de spelontwikkeling én de motorische vaardigheden.
3. *Zorgen om de thuissituatie*
 - Regelmatig geven pedagogisch professionals aan zich zorgen te maken over de gezinssituatie, vooral bij gezinnen met lage inkomens.
 - Dit sluit aan bij de demografische kenmerken van bepaalde wijken, zoals Mariahoeve en Marlot, waar vaker sprake is van armoede.
 - Concreet gaat het om kinderen die bijvoorbeeld zonder ontbijt worden gebracht, onvoldoende passende kleding dragen of waarbij basisvoorzieningen in het gezin lijken te ontbreken.

Hoewel de ondersteuningsbehoeften in alle wijken van Haagse Hout aanwezig zijn, verschillen de aard en intensiteit ervan per wijk.

- **Mariahoeve en Marlot**
Hier spelen bovengemiddeld vaak sociaaleconomische problemen, zoals armoede en bestaansonzekerheid. De ondersteuningsbehoeften richten zich vooral op taalontwikkeling, spelvaardigheden en zorgen om basisvoorzieningen in de thuissituatie.
- **Benoordenhout**
In deze wijk is armoede minder aan de orde, maar andere uitdagingen komen naar voren. Ouders hebben vaak een hoog opleidings- en inkomensniveau, maar er is niet altijd voldoende tijd om kinderen te stimuleren. Daarnaast worden soms zeer hoge verwachtingen gesteld aan kinderen, wat kan leiden tot druk en maakt het moeilijker om met ouders in gesprek te gaan over extra ondersteuningsbehoeften.
- **Bezuidenhout**
Bezuidenhout laat een wisselend beeld zien. Enerzijds zijn er gezinnen die te maken hebben met uitdagingen vergelijkbaar met Mariahoeve, zoals taalachterstanden en een kwetsbare thuissituatie. Anderzijds zijn er gezinnen die juist veel overeenkomen met Benoordenhout, waar hoge ouderbetrokkenheid en verwachtingen een rol spelen. Deze combinatie maakt dat maatwerk en flexibiliteit essentieel zijn om de juiste ondersteuning te bieden.

Pedagogisch professional BSO: "Wat mijn werk juist mooi maakt, is de diversiteit aan ouders en kinderen waarmee ik te maken heb. Collega's die in de zogenoemde moeilijkere wijken werken, denken soms dat het hier in de 'betere' buurten saai is. Maar ook wij zien steeds meer kinderen met ondersteuningsbehoeften, en dat aantal groeit alleen maar. Ik zou zo graag weer meer de positieve kanten van die veelzijdigheid willen ervaren, in plaats van dat de nadruk vooral ligt op de werkdruk die het met zich meebrengt."

4. Sociale kaart Haagse Hout

Haagse Hout kent vele ketenpartners die betrokken zijn bij kind en gezin. Samenwerking tussen deze verschillende partners is van grote meerwaarde om Inclusieve Kinderopvang te kunnen realiseren. Partners die van belang zijn voor de kinderopvang én een grote invloed kunnen hebben op de wijken in Haagse Hout zijn hieronder toegelicht. Een belangrijke kanttekening is dat niet alle organisaties betrokken bij kind en gezin in dit gebiedsplan zijn opgenomen, maar vooral de organisaties zijn uitgelicht die hebben meegewerkt aan het gebiedsplan. Uiteraard zijn andere organisaties, professionals en belangrijke personen binnen de wijk ook van toegevoegde waarde, denk aan (sport)verenigingen, sleutelfiguren, vrijwilligers en bewonersorganisaties. Hoe bekender de beweging rondom Inclusieve Kinderopvang zal worden, hoe meer verbinding er zal ontstaan met deze overige ketenpartners in de wijk. Een sociale kaart zou vooral interactief moeten zijn en blijven, gezien de sociale omgeving in Haagse Hout continue in ontwikkeling is. Meer informatie over de sociale kaart van Den Haag is hier te vinden: [Sociale kaart Den Haag](#).

Organisatie	Toelichting
Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)	Het CJG heeft 1 locatie gevestigd in Haagse Hout. Het Centrum voor Jeugd & Gezin (CJG) is de lokale plek in Haagse Hout waar ouders, kinderen en gezinnen terecht kunnen met vragen over gezondheid, opvoeden, vragen over jeugdhulp en ontwikkeling (0–18 jaar). In dit stadsdeel werkt het CJG sinds 2024 nauw samen met het netwerk rondomJou, een samenwerking tussen Jeugdformaat, Xtra, Youz en Middin, gericht op preventieve en specialistische ondersteuning van gezinnen. Het CJG speelt een belangrijke rol in bijvoorbeeld het afgeven van een indicatie voor het VE-aanbod in de wijk. Korte lijnen met alle disciplines zorgen voor een inclusievere kinderopvang en een betere ondersteuning van kinderen met o.a. een STO-achterstand. Het CJG heeft de meeste kinderen uit stadsdeel Haagse Hout in beeld.
RondomJou	Vanaf 1 januari 2024 biedt rondomJou jeugd en gezinshulp aan in Haagse Hout. RondomJou werkt vanuit buurtteams Jeugd en Gezin, gevestigd bij de CJG-locatie aan de Carpentierstraat 56.
Onderwijs	Het onderwijs, de verschillende (basis)scholen binnen Haagse Hout spelen een belangrijke rol bij het bieden van Inclusieve Kinderopvang en het creëren van een meer inclusieve samenleving. Op veel scholen in Haagse Hout is al sprake van een integraal aanbod van onderwijs en opvang. Zo zijn er meerdere kindcentra's, onder andere in Bezuidenhout en Mariahoeve & Marlot.
SPPOH	Het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Haaglanden (SPPOH) is actief in de hele regio Haaglanden, waaronder Haagse Hout en speelt een belangrijke rol op het gebied van passend en inclusief onderwijs op het basisonderwijsniveau. SPPOH helpt scholen bij het vormgeven van passend en inclusief onderwijs. Dat wil zeggen: onderwijs waarbij alle leerlingen naar een school dichtbij huis kunnen. Een school waar iedereen meetelt, meedoet en gelijkwaardig is en waar samen geleerd wordt. Deze ambitie is alleen te realiseren door samenwerking met leerlingen, ouders, schoolbesturen, scholen, jeugdhulp en andere partners. De doelen van SPPOH voor 2029 zijn dat alle kinderen een ononderbroken ontwikkeling hebben die thuis nabij wordt georganiseerd, dat er een dekkend netwerk van onderwijsvoorzieningen is, en dat er een inclusieve cultuur is met een sterke pedagogische en didactische basis waarbij de context centraal staat. De adviseurs passend en inclusief onderwijs kunnen – indien noodzakelijk en gewenst – aansluiten bij MDO's voor kinderen vanaf de leeftijd van 3,5 jaar en dan meedenken over een kansrijke start binnen het onderwijs.

Organisatie	Toelichting
Bibliotheek Den Haag	De bibliotheek kent binnen dit stadsdeel 2 vestigingen, 1 op de Theresiastraat 195 (Bibliotheek Haagse Hout) en 1 in de wijk Benoordenhout op de Wassenaarseweg 220 (Bibliotheek Benoordenhout). Bibliotheek Den Haag (BDH) is een onderdeel van de Gemeente Den Haag en is een plek voor ontmoeting, persoonlijke ontwikkeling en informatie.
Integrale Vroeghulp (MEE ZHN)	Integrale Vroeghulp Regio Den Haag (IVH) is bedoeld voor kinderen van 0 tot 7 jaar en hun ouders/verzorgers. Zij zijn gespecialiseerd in vroeg signalering en vroeghulp. Een multidisciplinair team van hulpverleners van diverse instellingen benadert samen, vanuit zijn specifieke deskundigheid, de totale ontwikkeling en de vragen van de ouders. In het team zitten bijvoorbeeld een jeugdarts, orthopedagoog, GZ- psycholoog en/of een logopedist.
Voorleesexpress (Stichting Jess)	De voorleesexpress in Haagse Hout is een onderdeel van het aanbod van stichting Jess. Kinderen met een taalachterstand krijgen een half jaar lang thuis bezoek van een vrijwilliger. Die leest voor, speelt taalspelletjes en helpt het gezin om meer met taal en lezen bezig te zijn. Zo groeit de taalvaardigheid en het plezier in lezen bij zowel kinderen als ouders.
Cultuurschakel	CultuurSchakel is het Haagse kenniscentrum en verbidingsplatform op het gebied van kunst, cultuur en cultuurparticipatie. De organisatie ondersteunt scholen, culturele instellingen en bewoners bij het toegankelijk maken en organiseren van kunst- en cultuuraanbod. De visie van CultuurSchakel: een leven lang kunst en cultuur voor elke Haagse inwoner. We delen onze ervaring, expertise en netwerk op het gebied van cultuuronderwijs en vrijetijds kunst. Zo helpen we scholen om leerlingen te laten opgroeien met kunst en ondersteunen Hagenaars die vrijetijds kunst en cultuur aanbieden en beoefenen. Ook helpen we bij het opzetten van (culturele) leerecosystemen in de Haagse wijken. Naast primair onderwijs, gespecialiseerd onderwijs, voortgezet onderwijs én mbo richten we ons op voorschoolse educatie. We benutten de kracht van kunst en cultuur om de brede ontwikkeling van 2- tot 4-jarige kinderen in de kinderopvang te stimuleren én streven vervolgens naar een doorgaande leerlijn richting het primair onderwijs. Dit alles doen we met financiële middelen en op maat gemaakte begeleiding. We willen gelijke kansen creëren voor alle kinderen in Den Haag, en daar kunnen we niet vroeg genoeg mee beginnen!
Wijkz	Wijkz heeft een servicepunt XL in Mariahoeve, gevestigd op de Ivoorhorst 155. Daarnaast zijn er nog 2 centra's gevestigd in Bezuidenhout West en Bezuidenhout. Het servicepunt XL biedt hulp, advies, informatie, activiteiten en vrijwilligerswerk. Er werken clientondersteuners, ouderenco-sulenten, jongerenwerkers, opbouwwerkers, praktische dienstverleners en maatschappelijk werkers. Wijkz is er voor jong en oud.

Door middel van een gebiedsplan onderschrijven wij het belang om als ketenpartners, betrokken bij kind en gezin, meer met elkaar te gaan samenwerken en verbinden om zo de pedagogische basis te versterken (zie visie). Door informatie en observaties te delen, kunnen we met elkaar problemen vroegtijdig signaleren, tijdig passende hulp inschakelen en ernstigere problemen in een later stadium voorkomen. Om te voorkomen dat kinderen die nu passen bij niveau 2, basisondersteuning met een plus, door onvoldoende ondersteuning en begeleiding richting niveau 3, gespecialiseerde ondersteuning gaan is samenwerking essentieel. (Op weg naar inclusieve kinderopvang, 2024) Daarnaast draagt een betere samenwerking bij aan het versterken van deskundigheid en een betere ondersteuning voor ouders.

Locatiemanager KDV: "Iedereen wil toch weten met welke partners je nog meer te maken hebt in de buurt waar je werkt? Wat mij betreft hoeft het allemaal niet zo spannend te zijn, al ga je gewoon eens koffie drinken! Je wisselt dan vaak toch meer uit dan je denkt. "

5. Uitdagingen

In de voorbereidende bijeenkomsten voor dit gebiedsplan is nadrukkelijk aandacht besteed aan de belangrijkste uitdagingen die zich voordoen bij het realiseren van Inclusieve Kinderopvang in Haagse Hout. Deze uitdagingen zijn geïdentificeerd en nader toegelicht op basis van de ervaringen en signalen van diverse betrokken partijen, waaronder kinderopvangorganisaties en ketenpartners die verbonden zijn aan de pedagogische basis.

Uitdaging	Toelichting
1. Kennis & scholing	In Haagse Hout zien we een duidelijke toename van het aantal kinderen met aanvullende ondersteuningsbehoeften. In sommige wijken, zoals Mariahoeve, wordt het aandeel kinderen met een ondersteuningsbehoefte zelfs geschat op circa 80%. Deze ontwikkeling heeft grote impact op de kinderopvang en stelt hoge eisen aan de deskundigheid van pedagogisch medewerkers. Medewerkers geven regelmatig aan dat zij zich niet altijd voldoende bekwaam voelen om in te spelen op de uiteenlopende ondersteuningsvragen van kinderen. Daarbij komt dat kinderen niet altijd een formele indicatie hebben of krijgen, terwijl pedagogisch medewerkers in de praktijk wel signaleren dat extra hulp noodzakelijk is. De lange wachtlijsten in de jeugdhulp maken de situatie complexer: kinderen blijven hierdoor langer binnen de groep zonder passende ondersteuning. Dit vraagt van pedagogisch medewerkers een stevig gevulde rugzak aan kennis en expertise, terwijl de basisopleiding voor pedagogisch professionals hierin onvoldoende aansluit bij de realiteit van de praktijk. De toenemende complexiteit van de groep kinderen leidt tot een hogere werkdruk, gevoelens van handelingsverlegenheid, en uiteindelijk tot uitval en personeelstekorten binnen de kinderopvang.
2. Toegankelijkheid	In stadsdeel Haagse Hout wordt ervaren dat de kinderopvang nog lang niet voor alle gezinnen toegankelijk is. Tegelijkertijd is de behoefte groot om kinderen al vanaf jonge leeftijd een stimulerende omgeving te bieden, waarin naast de thuissituatie ook volop aandacht is voor hun ontwikkeling. Er leeft sterk het besef dat mogelijke achterstanden voorkomen kunnen worden wanneer er meer geïnvesteerd wordt in een kansrijke start. De kinderopvang voelt zich dan ook nadrukkelijk verantwoordelijk om hierin een betekenisvolle rol te spelen. Toch zijn er drempels. Financiële middelen vormen voor veel ouders een belangrijke reden om geen gebruik te maken van opvang. In een wijk als Mariahoeve, waar armoede vaker voorkomt, weegt dit nog zwaarder mee. Daarnaast kan er sprake zijn van wantrouwen richting instanties, wat de stap naar kinderopvang bemoeilijkt. Toegankelijkheid hangt echter niet alleen samen met financiële omstandigheden. Ook de kwaliteit en inclusiviteit binnen de kinderopvang zelf spelen een rol. Professionals beschikken nog niet altijd over de juiste kennis en vaardigheden om een volledig inclusieve omgeving te creëren. Daarbij zorgen hoge werkdruk en het uitvallen van vaste medewerkers voor extra uitdagingen.

Uitdaging	Toelichting
3. Interprofessionele samenwerking	Voor pedagogisch professionals en andere ketenpartners in Haagse Hout is het vaak een uitdaging om goed zicht te hebben op welke organisaties en hulpverleners actief zijn in het stadsdeel. De sociale kaart wisselt regelmatig en door het hoge verloop van medewerkers is het lastig om vaste contactpersonen te hebben of duurzame relaties op te bouwen. Dit gebrek aan overzicht maakt dat kinderopvangprofessionals soms niet weten waar zij met hun vragen of signalen terecht kunnen. Ook zien zij dat verschillende initiatieven langs elkaar heen lopen, of dat meerdere partijen betrokken zijn bij eenzelfde ondersteuningsvraag, zonder dat er afstemming plaatsvindt. Voor medewerkers voelt dit alsof zij op losse 'eilandjes' werken, terwijl zij juist behoefte hebben aan duidelijke lijnen en een gezamenlijke aanpak. De druk op de kinderopvang wordt hierdoor groter: professionals worden dagelijks geconfronteerd met kinderen en gezinnen met uiteenlopende ondersteuningsbehoeften, maar ervaren dat de samenwerking met andere partners niet altijd soepel verloopt. Lange wachtlijsten versterken dit gevoel; kinderen blijven langer in de groep zonder de juiste hulp, waardoor de verantwoordelijkheid en werkdruk bij de pedagogisch medewerkers toeneemt. Het verbeteren van de interprofessionele samenwerking in Haagse Hout is daarom niet alleen van belang voor kinderen en gezinnen, maar ook voor de medewerkers in de kinderopvang zelf. Met meer overzicht, betere afstemming en structureel contact met andere partijen kunnen zij hun werk beter uitvoeren en zich gesteund voelen in de zorg voor de kinderen.
4. Samenwerking met ouders	Ouders spelen een cruciale rol in het realiseren van inclusieve kinderopvang. Zowel ouders als opvangorganisaties hebben het beste voor met het kind, maar in de praktijk kunnen verschillende factoren de samenwerking bemoeilijken. Het gezamenlijke uitgangspunt blijft weliswaar hetzelfde – het welzijn en de ontwikkeling van het kind – maar de weg ernaartoe wordt niet altijd op dezelfde manier gezien. Een veelgenoemd knelpunt is de communicatie tussen opvang en ouders. Deze is sterk afhankelijk van de wijk waarin gezinnen wonen. In wijken zoals Mariahoeve spelen taalbarrières en culturele verschillen een grotere rol, terwijl in andere delen van Haagse Hout de verwachtingen van ouders ten aanzien van de opvang vaker verschillen van wat pedagogisch medewerkers kunnen bieden. Gesprekken over de ondersteuningsbehoeften van een kind worden door sommige ouders ervaren als bemoeizucht of als niet terecht, waardoor zij minder openstaan voor adviezen. Tegelijkertijd geven ouders zelf aan dat zij zich in gesprekken niet altijd gehoord of begrepen voelen, wat kan leiden tot wantrouwen en afstand. Naast communicatie spelen ook zorgen over deskundigheid en continuïteit binnen de opvang een rol. Door personeelstekorten en wisselingen in teams ervaren ouders soms onvoldoende zekerheid dat hun kind consistent en professioneel wordt ondersteund. Dit versterkt gevoelens van onzekerheid en kan de samenwerking verder onder druk zetten. Een belangrijke uitdaging in Haagse Hout is daarom om ouders beter te betrekken, rekening houdend met de specifieke context en dynamiek van de verschillende wijken. Dit vraagt om een meer wijkgerichte aanpak van communicatie, waarin taal, cultuur en verwachtingen nadrukkelijk worden meegenomen en pedagogisch medewerkers worden toegerust om hier zorgvuldig mee om te gaan.

6. Verbinding met bestaande initiatieven

In Haagse Hout geven veel kinderopvangorganisaties aan dat zij zowel op structurele als op incidentele basis overleg voeren met het onderwijs. Deze samenwerking vindt in de praktijk vaak plaats met scholen die zich op dezelfde locatie bevinden als de kinderopvang, of met scholen waarvan een groot aantal leerlingen gebruikmaakt van de betreffende BSO. Deze vorm van samenwerking is waardevol, maar er klinkt ook regelmatig de zorg dat de verbinding met andere scholen nog beperkt blijft. Scholen die niet in hetzelfde gebouw zijn gevestigd of waar minder kinderen naar de BSO gaan, worden minder frequent betrokken, terwijl ook daar overleg waarschijnlijk van betekenis kan zijn.

Een aantal scholen in Haagse Hout heeft inmiddels eigen overlegstructuren opgezet waarin, naast het onderwijs, ook zorgpartners betrokken zijn. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking met RndmJou, waar preventieve overleggen plaatsvinden met een brede groep partners uit zorg en welzijn. Opvallend is dat de kinderopvang in dit soort structuren nog niet altijd een vaste gesprekspartner is. Verschillende betrokkenen benadrukken dat het van belang is dat kinderopvangorganisaties nadrukkelijker worden meegenomen, zodat zij ook erkend worden als volwaardige partners in de ontwikkeling van kinderen en in het versterken van de pedagogische basis.

Daarnaast zijn er binnen Haagse Hout diverse initiatieven actief die zich (mede) richten op het jonge kind. Een belangrijk voorbeeld is het **preventieoverleg van RndmJou**, waarin veel zorg- en welzijnspartijen vertegenwoordigd zijn. Dit overleg kent een laagdrempelige opzet: er is een appgroep voor snelle afstemming en er worden jaarlijks drie tot vier bijeenkomsten georganiseerd met vrije inloop. Partners kunnen aansluiten wanneer dit voor hen relevant is. Voor de kinderopvang biedt dit een kans om structureel aan te haken, zowel in de appgroep als tijdens de bijeenkomsten. Het is niet alleen een manier om actuele thema's en anonieme casuïstiek uit de wijk te bespreken, maar ook om de samenwerking en wederzijdse bekendheid met andere partners te vergroten. Omdat dit initiatief al bestaat en goed ingebed is, vraagt deelname vanuit de kinderopvang relatief weinig extra organisatie.

Ten slotte wordt ook de verbinding met de startklassen genoemd als een belangrijk aandachtspunt. Binnen de startklassen spelen SPPOH en de jeugdhulp een centrale rol, met als doel te onderzoeken wat kinderen op de langere termijn nodig hebben om zich zo optimaal mogelijk te kunnen ontwikkelen. Het betrekken van kinderopvangorganisaties bij dit proces is cruciaal, omdat zij vaak al in een vroeg stadium zicht hebben op de ontwikkeling van het kind. Daarmee kan de kinderopvang een waardevolle bijdrage leveren aan de vraag welke ondersteuning passend is, zowel in de overgang naar school als in de verdere loopbaan van het kind.

7. Kansen en aanbevelingen

De eerste stappen richting Inclusieve Kinderopvang in Haagse Hout zijn gezet met de gebiedssessies. Tijdens dit proces is duidelijk geworden dat medewerkers binnen de kinderopvang het belang van inclusie voelen en zich uitgenodigd weten om hier in hun werk handen en voeten aan te geven. In de bijeenkomsten zijn waardevolle contacten gelegd en er zijn al mooie stappen gezet richting het gebiedsplan.

Wat tijdens deze sessies vooral zichtbaar werd, is dat professionals die soms al jarenlang in dezelfde wijk werken, elkaar nog nooit eerder hadden ontmoet en in sommige gevallen zelfs niet van elkaars bestaan op de hoogte waren. Dit gemis aan verbinding belemmert de mogelijkheid om kinderen en gezinnen tijdig en effectief te ondersteunen. Tegelijkertijd werd duidelijk dat juist het opbouwen van korte en directe lijnen in de samenwerking de grootste kans biedt om Inclusieve Kinderopvang in Haagse Hout tot een succes te maken. Wanneer professionals elkaar beter leren kennen, ontstaat er ruimte voor uitwisseling en versterking. Dat gaat niet alleen over kennis en expertise rondom kinderen met extra ondersteuningsbehoeften, maar ook over het delen van praktische informatie: wie is waar actief, welke voorzieningen zijn beschikbaar en hoe gezinnen daar het beste naartoe kunnen worden geleid.

Voor de kinderopvang liggen hierin belangrijke kansen. Door actief deel te nemen aan dit bestaande, groeiende netwerk kan de sector een centrale rol pakken in het verbinden van ouders, zorgprofessionals en andere partners in de wijk. Kinderopvangorganisaties hebben dagelijks zicht op de ontwikkeling van kinderen en staan dicht bij gezinnen, waardoor zij bij uitstek in staat zijn om signalen vroegtijdig op te vangen en te delen. Door gebruik te maken van de nieuwe verbindingen die nu ontstaan, kan de kinderopvang niet alleen sneller passende ondersteuning organiseren, maar ook bijdragen aan een bredere cultuur van samenwerking en vertrouwen in de wijk.

Aanbevelingen

De eerste stappen richting een functionele en duurzame samenwerking zijn gezet door het organiseren van gebiedssessies. Deze sessies hebben geleid tot waardevolle inzichten en de totstandkoming van een gebiedsplan Inclusieve Kinderopvang. Om deze beweging te bestendigen en verder te versterken, worden de volgende aanbevelingen aan de gemeente Den Haag gedaan:

1. *Investeren in een blijvende, wijkgerichte kwartiermaker Inclusieve Kinderopvang*

De ontwikkeling van Inclusieve Kinderopvang vraagt om langdurige inzet, intensieve samenwerking en het vermogen om beleid en praktijk blijvend met elkaar te verbinden. De eerste gebiedssessies hebben laten zien dat er veel energie en betrokkenheid is bij de verschillende partijen, maar dat er ook behoefte is aan een onafhankelijke aanjager die dit proces structureel ondersteunt.

Aanbeveling:

De gemeente Den Haag investeert in een **blijvende kwartiermaker Inclusieve Kinderopvang** die wijkgericht te werk gaat en de volgende rollen vervult:

- ➔ **Aanjagen:** De kwartiermaker zorgt ervoor dat het thema Inclusieve Kinderopvang blijvend hoog op de agenda staat en dat de ontwikkelde oplossingsrichtlijnen daadwerkelijk worden vertaald naar concrete acties in de wijken.
- ➔ **Verbinden:** Door actief de verbinding te leggen tussen kinderopvangorganisaties, scholen, jeugdzorg, gezondheidszorg, ouders en andere stakeholders, wordt samenwerking versterkt en ontstaan korte lijnen voor afstemming en doorverwijzing.
- ➔ **Borgen:** De kwartiermaker draagt bij aan het verankeren van inclusieve werkwijzen in de bestaande structuren en processen. Dit voorkomt dat inclusieve kinderopvang afhankelijk blijft van tijdelijke projecten of losse initiatieven.

Met een blijvende, wijkgerichte kwartiermaker wordt het proces van inclusieve kinderopvang versneld en geborgd. De kwartiermaker fungeert als katalysator voor samenwerking en zorgt ervoor dat afspraken en ambities daadwerkelijk leiden tot duurzame verbeteringen in de praktijk.

2. *Investeren in een interactieve, digitale sociale kaart op wijkniveau*

Een belangrijk inzicht uit de gebiedssessies is dat iedere wijk in Den Haag eigen kenmerken, dynamiek en behoeften heeft. Professionals, ouders en ketenpartners gaven aan dat het soms lastig is om snel overzicht te krijgen van de beschikbare voorzieningen en samenwerkingsmogelijkheden in de wijk. Hoewel er al een gemeentelijke sociale kaart bestaat, ontbreekt op dit moment een specifiek instrument dat toegespitst is op kinderopvang en het wijkniveau.

Aanbeveling:

De gemeente Den Haag investeert in de ontwikkeling van **een interactieve, digitale sociale kaart** Inclusieve Kinderopvang, die aansluit bij de bestaande sociale kaart maar verder inzoomt op de wijk.

Kenmerken van deze sociale kaart:

- ➔ Toegespitst op kinderopvang en inclusie: overzicht van kinderopvangorganisaties, scholen, zorgaanbieders, wijkteams, logopedisten, jeugdhulp en andere relevante partners die bijdragen aan inclusieve ontwikkeling van kinderen.
- ➔ Interactief en actueel: gebruikers kunnen eenvoudig filteren op wijk, type ondersteuning of doelgroep; de kaart wordt regelmatig bijgewerkt en is gebruiksvriendelijk voor zowel professionals als ouders.
- ➔ Meerwaarde voor verschillende doelgroepen:

Professionals kinderopvang: snel inzicht in samenwerkingsmogelijkheden en doorverwijzing.

Ouders: laagdrempelige toegang tot informatie over ondersteuningsaanbod en voorzieningen in de wijk.

Ketenpartners: betere zichtbaarheid en vindbaarheid binnen de wijkstructuur.

- ➔ Koppeling aan bestaande gemeentelijke sociale kaart: de tool wordt geen losstaand instrument, maar sluit aan bij de huidige infrastructuur en maakt gebruik van de bestaande digitale basis.

Een interactieve, digitale sociale kaart op wijkniveau maakt het voor professionals, ouders en ketenpartners eenvoudiger om elkaar te vinden, samen te werken en passende ondersteuning voor kinderen te organiseren. Hiermee ontstaat een praktische en duurzame infrastructuur die de inclusieve kinderopvang in Den Haag versterkt.

3. *Overleg Kindontwikkeling op wijkniveau*

De gebiedssessies in Haagse Hout hebben laten zien hoe waardevol het is wanneer professionals elkaar ontmoeten en met elkaar in gesprek gaan. Veel deelnemers gaven aan dat ze, ondanks dat ze al jaren in dezelfde wijk werken, elkaar nog nooit eerder hadden gesproken. Dit gemis aan verbinding maakt het lastiger om kinderen en gezinnen tijdig en goed te ondersteunen, terwijl er juist zoveel kennis en betrokkenheid aanwezig is.

Een volgende stap is daarom het organiseren van een **overleg Kindontwikkeling op wijkniveau**. Zo'n overleg kan een plek worden waar kinderopvang, scholen, jeugdzorg, gezondheidszorg en andere partners elkaar regelmatig treffen om samen te kijken naar de ontwikkelkansen van kinderen. Het is een moment om kennis en ervaringen te delen, om met elkaar te bespreken welke ondersteuningsbehoeften er spelen en om inspiratie op te doen. Sprekers van buitenaf kunnen worden uitgenodigd om actuele inzichten te brengen, bijvoorbeeld over taalontwikkeling, gedrag of het betrekken van ouders.

De rol van de kwartiermaker Inclusieve Kinderopvang is hierin cruciaal. Als aanjager kan de kwartiermaker zorgen voor de organisatie en continuïteit van deze bijeenkomsten, partijen bij elkaar brengen en ervoor zorgen dat de opbrengsten van het overleg daadwerkelijk hun weg vinden naar de dagelijkse praktijk. Daarmee wordt het overleg niet iets tijdelijks of vrijblijvends, maar een structureel onderdeel van de samenwerking in de wijk.

Door elkaar vaker te zien en samen het gesprek te voeren, groeit het vertrouwen en leren professionals elkaars expertise beter kennen. Dat maakt het makkelijker om in de dagelijkse praktijk snel te schakelen, dubbel werk te voorkomen en samen verantwoordelijkheid te nemen voor kinderen die wat extra's nodig hebben.

Als de gemeente dit overleg helpt mogelijk maken en borgt dat de kwartiermaker hierin een centrale rol krijgt, ontstaat er een stevig netwerk dat echt verschil kan maken. Een netwerk waarin professionals elkaar weten te vinden en waarin kinderen en gezinnen sneller de juiste ondersteuning krijgen. Zo bouwen we samen aan een inclusieve kinderopvang en een wijk waarin ieder kind de kans krijgt om zich optimaal te ontwikkelen.

Naast onze adviezen aan de gemeente, presenteren we hieronder een aantal aanbevelingen die een belangrijke stap kunnen zetten richting meer Inclusieve Kinderopvang aan de hand van de eerder gestelde uitdagingen. Deze aanbevelingen zijn bedoeld voor kinderopvangorganisaties en ketenpartners, betrokken bij kind en gezin.

Aanbevelingen kennis en scholing

- *Trainingen voor pedagogisch professionals*

Het ontwikkelen en aanbieden van gerichte trainingen rondom specifieke thema's, zoals omgaan met diversiteit, het begeleiden van kinderen met gedragsproblemen en cultuursensitief werken. Deze trainingen vergroten de deskundigheid van pedagogisch medewerkers en versterken hun handelingsrepertoire in de praktijk.

- *Intervisiebijeenkomsten en casuïstiekbesprekingen tussen kinderopvang en onderwijs*

Door regelmatig (anoniem) casuïstiek in een vroeg stadium gezamenlijk te bespreken, ontstaat er ruimte om van elkaars ervaringen en aanpakken te leren. Dit draagt bij aan warme(re) overdrachten richting het onderwijs, waardoor kinderen minder snel tussen wal en schip raken bij de daadwerkelijke overgang naar school. Indien wenselijk kan in dit proces ook het samenwerkingsverband SPPOH al vroegtijdig worden betrokken, nog voordat het kind de overstap naar het onderwijs maakt.

- *Onderlinge casuïstiekbesprekingen binnen de kinderopvang*

Ook tussen kinderopvanglocaties onderling kan het uitwisselen van casuïstiek van grote meerwaarde zijn. Wanneer organisaties elkaar beter weten te vinden, wordt het eenvoudiger om kennis en expertise te delen. Dit vergroot de gezamenlijke slagkracht en leidt tot efficiëntere en meer afgestemde ondersteuning van kinderen en hun ontwikkeling.

- *Professionalisering van pedagogisch professionals*

Wij bevelen aan het scholingsaanbod in de basisopleiding voor pedagogisch professionals kritisch te herzien en uit te breiden met o.a. ontwikkelingspsychologie (afwijkende ontwikkeling en risico's), interculturele sensitiviteit en inclusie/vroegsignalering. Deze kennis moet vanaf de start van de opleiding worden meegegeven, zodat professionals met een stevig fundament het werkveld instappen.

Aanbevelingen toegankelijkheid

- *Vergroten van het VE-aanbod*

Niet alleen kinderen met een formeel risicoprofiel, maar ook kinderen die bijvoorbeeld kampen met een niet-geïndiceerde taalachterstand, kunnen profiteren van een voorschoolse educatie. Door dit aanbod toegankelijk te maken voor een bredere groep kinderen, wordt de kans op het ontstaan of verergeren van achterstanden aanzienlijk verkleind.

- *Extra ondersteuning binnen de reguliere opvang*

Wanneer kinderen in de kinderopvanglocatie al toegang krijgen tot aanvullende ondersteuning, zoals logopedie, ambulante begeleiding, ergotherapie of jeugdhulp, wordt de stap naar gespecialiseerde zorg kleiner en laagdrempeliger. Dit voorkomt dat kinderen onnodig lang wachten op passende hulp en draagt bij aan een geïntegreerde aanpak rondom hun ontwikkeling.

- *Een inclusieve cultuur*

Toegankelijkheid gaat niet alleen over voorzieningen, maar ook over houding en cultuur. Het is van groot belang dat kinderopvanglocaties een inclusieve omgeving creëren, waarin diversiteit wordt gezien als een verrijking en ieder kind zich welkom en gezien voelt. Dit vraagt om bewustwording, training en blijvende aandacht bij alle professionals.

- *Een doorlopende ontwikkellijn in de wijk*

Om kinderen optimaal te ondersteunen, is nauwe samenwerking nodig met de gemeente, scholen en andere ketenpartners in de wijk. Idealiter wordt dit zelfs per buurt of gebied vormgegeven. Zo ontstaat er een doorlopende ontwikkellijn, waarbij de overgang van opvang naar onderwijs soepel en warm verloopt, en kinderen in elke fase van hun ontwikkeling de juiste kansen krijgen.

Aanbevelingen interprofessionele samenwerking

- *Het maken van lokale samenwerkingsafspraken*

Binnen scholen en IKC's kunnen duidelijke afspraken worden gemaakt in samenwerking met het sociaal domein (RondomJou, CJG en andere betrokken partners). Dit bevordert de continuïteit en zorgt dat kinderen en gezinnen een samenhangend ondersteuningsaanbod ervaren.

- *Regelmatig multidisciplinair overleg*

Door vaste overlegmomenten te organiseren met vertegenwoordigers uit kinderopvang, onderwijs, CJG en jeugdhulp, ontstaat meer onderlinge afstemming. Dit helpt om casuïstiek vroegtijdig te bespreken, dubbel werk te voorkomen en gezamenlijk keuzes te maken.

- *Laagdrempelige consultatiemogelijkheden*

Door vaste contactpersonen vanuit bijvoorbeeld jeugdhulp of logopedie beschikbaar te maken voor kinderopvanglocaties, kunnen pedagogisch medewerkers snel en eenvoudig advies inwinnen. Dit versterkt hun handelingsperspectief en bevordert de samenwerking tussen domeinen.

- *Samen leren en ontwikkelen*

Naast formele overlegstructuren is het waardevol om gezamenlijk leer- en reflectiemomenten te organiseren. Denk aan interviews of themabijeenkomsten waar professionals uit opvang, onderwijs en zorg elkaar ontmoeten en ervaringen uitwisselen.

Aanbevelingen samenwerking met ouders

- *Inzet van ouderambassadeurs*

Het werven en inzetten van ouderambassadeurs met diverse achtergronden kan de brug slaan tussen opvang en ouders. Zij kunnen op een laagdrempelige manier andere ouders informeren, ondersteunen en stimuleren om betrokken te zijn bij de ontwikkeling van hun kind.

- *Actieve ouderparticipatie*

Door ouders actief te betrekken bij activiteiten, zoals voorlezen, sport en spel, ontstaat meer verbondenheid met de opvang. Ouderambassadeurs kunnen hierin een stimulerende rol vervullen, waardoor ouders zich eerder uitgenodigd voelen om bij te dragen.

- *Ouderbijeenkomsten in de wijk*

Het organiseren van bijeenkomsten rondom thema's als inclusie, cultuursensitiviteit, opvoeding en ontwikkeling kan ouders én professionals dicht bij elkaar brengen. Deze bijeenkomsten kunnen gezamenlijk worden georganiseerd door de opvang en partners in de wijk, zoals RndmJou, het CJG en scholen.

- *Opvoedspreekuur of steunpunt binnen de opvang*

Een laagdrempelig opvoedspreekuur of steunpunt in de kinderopvang biedt ouders de mogelijkheid om vroegtijdig vragen te stellen en advies te krijgen. Dit draagt preventief bij aan een stevige pedagogische basis, nog voordat extra ondersteuningsbehoeften ontstaan.

- *Gezinsgerichte programma's*

Het inzetten van bewezen programma's zoals Opstapje of Spelen Leren Thuis kan gezinnen structureel ondersteunen. Deze programma's zijn ontwikkelingsgericht en benaderen het gezin als geheel, waardoor ook de thuissituatie versterkt wordt in het ondersteunen van de ontwikkeling van kinderen

8. Bronnen en deelnemers

Om tot dit gebiedsplan te komen, hebben wij als kartrekker gro-up gebruikgemaakt van een breed scala aan bronnen en referenties. Daarnaast zijn wij actief in gesprek gegaan met diverse organisaties, instellingen en professionals die vanuit hun kennis en ervaring waardevolle inzichten hebben ingebracht. Door deze samenwerking is het gebiedsplan niet alleen een document van onszelf geworden, maar een gezamenlijk gedragen plan waarin verschillende perspectieven en belangen samenkomen.

Wij hechten veel waarde aan deze gezamenlijke aanpak, omdat zij de kwaliteit en de uitvoerbaarheid van het plan versterkt. Met dit gebiedsplan willen we een fundament neerleggen waar we samen op kunnen bouwen. Daarom willen wij alle betrokken professionals en organisaties hartelijk bedanken voor hun inzet, betrokkenheid en waardevolle bijdrage aan de totstandkoming van dit plan.

Bronnen:

www.denhaag.incijfers.nl

www.scholenopdekaart.nl

[Gebiedsanalyse Haagse Hout](#)

[Handreiking: Op weg naar Inclusieve Kinderopvang](#)

[Rapport: Passende Kinderopvang, Innovatie013, juni 2023](#)

[De voorschool voor alle Haagse kinderen van 2,5 tot 4 jaar](#)

[Home Page – Sociale Kaart Den Haag](#)

[Nederlands Jeugdinstituut | Nationaal kenniscentrum over opgroeien](#)

[Factsheet pedagogische basis](#)

Deelnemers:

- Centrum voor Jeugd en Gezin
- Cultuurschakel
- DAK
- gro-up
- JongLeren
- Kinderopvang 2Samen
- Partou
- RandomJou
- SCOH
- SMW+
- stichting MEE
- Xtra

